

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ
«МУЗИЧНІ КРАПЛИНКИ»
ДЛЯ 1-4 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Автор: Шеклунова Н.О.

музичний педагог Центру соціально-психологічної
реабілітації дітей та молоді
з функціональними обмеженнями в
Оболонському районі міста Києва

Укладач:

Міненко А.В.

канд. пед. наук,
науковий співробітник відділу освіти дітей
з порушеннями інтелектуального розвитку
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Київ – 2018

Вступ

Звук супроводжує дитину, починаючи з внутрішньоутробного періоду. Музика – це узгоджені в звуковисотному та метро-ритмічному порядку звуки. Окрім усього звук – це вібрація повітря, тобто є фізичною величиною, що впливає на людину (наприклад, ультразвук використовують в лікарнях). Таким чином музика стає засобом формування і виховання особистості, оскільки має два важливі фактори впливу: фізичний (на рівні звукової хвилі та ритму) та естетичний (на рівні культурного значення твору). Праці В.Петрушина, Г.Побережної, Дж.Голдмена та інших доводять, що музика може робити вагомий вклад в розвиток особистості. За допомогою музики в минулому сторіччі озвучували німе кіно – це також доводить, що музика несе глибокий пакет емоційної інформації, тієї, яка не потребує перекладу на слова. Тобто – інтуїтивно зрозумілою. Навіть в сьогоденні музика супроводжує найсучасніші фільми. Ми не знайдемо жодного продукту кінематографу, телебачення чи радіо віщання, щоб на супроводжувався музикою – хоча б в рекламних цілях.

Тому педагогіка теж має взяти на озброєння такий важливий інструмент, за допомогою якого можна надати поняття морально-етичні, естетичні, культурні та соціальні, підсилюючи вербальний елемент навчання емоційним.

Пояснювальна записка.

Програма поєднує в собі елементи музично-дидактичної гри та процес навчання певним моделям поведінки, які є звичними та необхідними для інтеграції в суспільство (як-то: привітання, прощання, знайомство, адекватне вираження спектру емоцій, характерних для переживань різних життєвих ситуацій). Програма побудована за принципом концентричності: ознайомлення, закріплення та поступове ускладнення змісту завдань протягом року та повторення видів занять, їх видозміна відповідно нових цілей з кожним роком.

Спрямованість програми: програма спрямована на психо-емоційний розвиток та соціалізацію дітей з порушеннями інтелектуального розвитку засобами музики та з використанням музично-дидактичних ігор.

Вікова категорія: програма розрахована на молодший шкільний вік дітей з порушеннями інтелектуального розвитку (1-4 класи).

Мета:

- розвиток емоційної та пізнавальної сфери;
- розширення спектру засобів для самовираження;
- реалізація потреби у спілкуванні;
- набуття необхідних поведінкових моделей для успішної інтеграції в суспільство.

Завдання:

- розвиток слухової, рухової, сенсорної пам'яті;
- розвиток довільної уваги;
- набуття та розвиток асоціативного мислення, уяви;

- розвиток артикуляції, мовлення;
- виховання емоційного ставлення до музики і спільної музичної діяльності.

Музичні заняття важливі та необхідні для розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. На цих заняттях курсу «Музичні краплинки» діти отримують можливість всебічного розвитку і підготовки до подальшої інтеграції в суспільство.

Сенсорний розвиток відбувається під час музично-дидактичних ігор, що включають в себе роботу з різними предметами: різнокольорові стрічки, різнокольорові прапорці, шумові інструменти, саморобні інструменти, м'яч, хустина, шишки тощо. **Мовленнєвий розвиток** відбувається під час знайомства з піснями, їх вивчення, роботи з ритмічними вправами на музичних інструментах, ознайомлення з музичними і мовленнєвими інтонаціями, їх порівнянням та відтворенням. Процес **психоемоційного розвитку** має органічно поєднувати між собою різні види музичної діяльності і включає в себе психогімнастичні вправи під супровід різнохарактерної музики.

Через закріплений чіткий план заняття – 1) привітання та знайомство; 2) основна частина; 3) завершення та прощання – діти засвоюють та усвідомлюють соціальні ритуали, їх значимість при спілкуванні, виховують у себе здатність до самоконтролю.

Основна частина включає в себе різні види музичної діяльності, зміст яких варіюється в залежності від можливостей вихованців, кількості учасників в групі, місця проведення (на вулиці чи в кімнаті). Під час другої частини заняття діти вчаться розрізняти звуки, що їх оточують, звуки, що можна видобути з різних предметів (в тому числі музичних інструментів), опановують поняття ритму музичного, ритму мовленнєвого, інтонації музичної та мовленнєвої, навчаються розрізняти голосні та приголосні звуки, дзвінки та глухі, розвивають артикуляцію, опановувати власними емоціями та вчаться відчувати і розуміти емоції інших, розвивають пам'ять, увагу та уяву.

Для успішної реалізації програми є необхідним певне матеріальне забезпечення:

- шумові музичні інструменти (парна кількість маракасів, два-три бубна, дзвіночки по кількості учасників, дві-три пандейри, дві пари кастаньєт, дві-три пари ложок);
- великі та яскраві зображення музичних інструментів, які використовуються в занятті;
- аудіо записи та зображення мелодичних музичних інструментів, які нема можливості продемонструвати (ксилофон, сопілка, фортепіано, скрипка, гітара тощо);
- картки, що означають «спів», «гра» (або різнокольорові, або із зображенням дитини, що співає, та дитини, що грає на музичному інструменті);
- картки із зображенням простих динамічних відтінків – *f* (голосно) *p* (тихо);
- картки із зображенням темпу: — (швидко), - - - - (помірно), — — (повільно);
- картки із зображенням простих ритмічних малюнків - □ «іла» (боум), П І (тік-так, бом) І П (бом, тік-так) П П (тік-так, тік-так) І І (бом, бом);
- картки із зображенням тварин, що «вміють говорити» (видобувати звук);
- м'ячі (великий та малий), хустинки (велика прозора, велика непрозора, маленька яскрава), різнокольорові стрічки та прапорці (по кількості учасників в групі), спортивний обруч;
- зображення казкових персонажів (ведмедика, лисички, зайчика, вовка, пташки, конячки, кицьки тощо);

- зображення п'яти базових емоційних станів;
- аудіозаписи логоритмічних вправ, логоритмічних розспівок, музично-ритмічних ігор (наприклад, В.Железної).

1-й рік навчання

Кількість годин	Зміст корекційно-розвиткової програми	Орієнтовні досягнення	
		Мінімум	Бажаний результат
16 (18) годин	<p>Ознайомлення та розпізнавання звучання різних музичних інструментів (дзвіночки, бубон, пандейра та маракас, кастаньети, ложки).</p> <p>Співи під музику протяжних звуків та чергування за вказівкою (чергування карток, що означають «спів» «гра») учителя їх з грою на інструментах.</p>	<p>Розрізняє на слух один/два музичні інструменти та впізнає їх зображення на картці.</p> <p>Намагається слідувати за зміною карток в руках вчителя і усвідомлює правила.</p>	<p>Розрізняє на слух всі музичні інструменти, показує їх зображення на картці, називає їх</p> <p>Уважно слідує, вчасно вступає інструментом та голосом, відповідно до показаної картки.</p>
16 (18) годин	<p>Розпізнавання на слух дзвінких та глухих звуків музичних інструментів (дзвіночки, бубон, пандейра та маракас, кастаньети, ложки);</p> <p>Розпізнавання, по асоціації, дзвінких та глухих звуків мови.</p> <p>Співи під музику та чергування за вказівкою учителя їх з грою на кожному конкретному інструменті.</p>	<p>Розрізняє на слух дзвінки та глухі інструменти. За дзвінками плескає в долоні, за глухими – по колінках.</p> <p>Розрізняє на слух голосні та приголосні. Повторює склади за учителем.</p> <p>Співає і мовчить відповідно до карток, іноді грає вчасно на інструменті, може показати «дзвінкий» та «глухий» інструменти.</p>	<p>Називає різні музичні інструменти, визначає їх характеристики (дзвінкий, глухий)</p> <p>Чітко знає різницю між глухими та дзвінкими приголосними, вміє самостійно співати склади з парними приголосними (ба-па, до-то тощо)</p> <p>Швидко орієнтується під час зміни карток, знає всі вивчені інструменти, звуки допомагає іншим.</p>

Орієнтовний алгоритм роботи для першого року навчання.

Перше півріччя.

Заняття 1-4

1. Знайомство під музику. Привітання (ігри з додатку № 1)
2. Ознайомлення з інструментами: бубон і маракас. Опанування способами гри на інструментах («бій», «тремоло»). Гра на інструментах (по черзі, разом, за вказівкою вчителя). Пошук інструмента з закритими очима (ігри з Дод. № 2) Спів та гра на інструментах відповідно до карток, що показує учитель
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання (ігри з додатку № 1)
2. Ознайомлення з інструментами: дзвіночки та кастаньети. Опанування способами гри на інструментах («тремоло» для дзвіночків та «стукіт» для кастаньет). Гра на інструменті по черзі, разом, за вказівкою вчителя. Пошук інструмента з закритими очима (ігри з Дод. №2) Спів та гра на інструментах відповідно до карток, що показує учитель
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Ознайомлення з інструментами: ложки та пандейра. Опанування способами гри на інструментах («бій», «тремоло» для пандейри, «стукіт» для ложок). Гра на інструменті по черзі, разом, за вказівкою вчителя. Пошук інструмента з закритими очима (ігри з Дод. № 2) Спів та гра на інструментах відповідно до карток, що показує учитель.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Вибір інструменту для гри. Стимування почуттів, якщо дістався не той інструмент, терпляче очікування своєї черги (ігри «По черзі», «Передай по колу»). Гра на інструментах по черзі, разом, за вказівкою вчителя. Пошук конкретного інструменту з закритими очима (ігри з Дод. № 2) Спів та гра на тих інструментах, картки яких показує учитель
3. Заключна частина. Прощання.

Друге півріччя

Заняття 1-4

1. Привітання (ігри з додатку №1)
2. Знайомство з поняттями «дзвінкий», «глухий». Гра з «дзвінками» інструментами: пандейра, бубон, дзвіночок. Повільні ритмічні розспівування голосних звуків.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання.
2. Закріплення поняття «дзвінкий», «глухий». Гра з «глухими» інструментами: мара каси, ложки кастаньєти. Повільні ритмічні розспівування складів (поєднання однієї голосної з однією приголосною: ко-ко-ко, да-да-да тощо). Гра на інструментах та спів відповідно до вказівок учителя: один інструмент грає, інші мовчать, співають всі разом під картку «спів».
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Закріплення понять «дзвінкий», «глухий». Гра «дзвінками» та «глухими» інструментами за вказівкою учителя. Ознайомлення з дзвінками та глухими приголосними. Повільні ритмічні промовляння під музику глухих та дзвінких приголосних.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Закріплення понять «дзвінкий», «глухий»: в музиці та мовленні. Гра з інструментами. Гра з приголосними (Дод. № 8). Роспівування (ритмодекламація) парних складів з дзвінками та глухими приголосними (да-да-да, та-та-та: га-га-га; ка-ка-ка; бо-бо-бо, по-по-по тощо)
3. Заключна частина. Прощання.

2-й рік навчання

Кількість годин	Зміст корекційно-розвиткової програми	Орієнтовні досягнення	
		Мінімум	Бажаний результат
16 (18) годин	Розширення знань про тембри різних музичних інструментів (знайомство з ксилофоном, сопілкою, фортепіано, скрипкою, гітарою, арфою із аудіо записами і зображенням). Надання знань про «мелодійні» інструменти (ті, на яких можна зобразити мелодію: ксилофон, сопілка, фортепіано, скрипка) та	Повторює за вчителем рухи, характерні для гри на кожному з інструментів. Імітує характерні танцювальні рухи під звуки мелодійних інструментів (плавні, легкі кружляння) та	Під час звучання або показу картки самостійно пригадує і імітує рухи, характерні для гри на заданому інструменті. Повторює мелодію, що звучить на мелодійному інструменті, або імітує рухи, ніби грає

	<p>«немелодійні» (всі ті, на яких мелодії зіграти не можна)</p> <p>Підспівування мелодії, що звучить в аудіо записі і що використовується для попередніх занять.</p>	<p>під немелодійні (стрибки, покачування тощо)</p> <p>Знає початок і закінчення музичної фрази, вступає з музикою.</p>	<p>на немелодійних інструментах</p> <p>Добре знає музичні фрази, попадає в мелодію або в ритм</p>
16 (18) годин	<p>Знайомство з гучністю (голосно, тихо), ритмом (сильна та слабка долі), тривалостями (дві довгі, одна довга – дві короткі, дві короткі – одна довга), темпом (швидко, помірно, повільно) і їх використанням при грі на різних музичних інструментах.</p> <p>Розучування простіших мелодичних фраз з вивченим ритмом.</p> <p>Вокально-фонематичні вправи.</p>	<p>Намагається (з допомогою вчителя) на кожному інструменті видобувати різний звук (гучний та тихий), за рукою вчителя попадає в першу долю такту (на сильну долю), розрізняє довгі та короткі тривалості, розрізняє і намагається відтворити темп (швидкий та повільний).</p> <p>Відкриває рота під час розучування, намагається повторити або просто відтворити будь-який звук разом з усіма.</p> <p>Знає, кілька тварин, що «вміють розмовляти», може/намагається відтворити їх звуки, повторюючи за вчителем.</p>	<p>Вільно користується музичними інструментами. Знає сильну і слабку долю на слух. Чітко відтворює прості ритми (з використанням методики В. Брайніна, коли ритм накладається на наголос слів). За вимогою вчителя (умовами гри) може довільно грати на запропонованому інструменті в заданому темпі та ритмі.</p> <p>Добре відчуває ритм і мелодію. Відтворює ритмічний та/або мелодичний малюнок. Повторює фонемі або цілі слова.</p> <p>Знає всіх тварин, що «вміють розмовляти», вільно повторює сам або за вчителем хз звуки.</p>

Орієнтовний алгоритм роботи для другого року навчання.

Перше півріччя.

Заняття 1-4

1. Привітання (ігри з додатку № 1)
2. Знайомство з поняттями «шумовий інструмент», «мелодійний інструмент». Роздивляння зображення та аудіо записів ксилофону та фортепіано. Аналіз «схожі-різні». Знайомство зі способами гри на цих інструментах (повторюючи за учителем). Розучування рухів логоритмічних вправ. Підспівування.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання
2. Закріплення поняття «шумовий інструмент», «мелодійний інструмент». Роздивляння зображення та аудіо записів сопілки та скрипки. Аналіз «схожі-різні». Знайомство зі способами гри на цих інструментах (повторюючи за учителем). Розучування рухів логоритмічних вправ. Підспівування.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Закріплення поняття «шумовий інструмент», «мелодійний інструмент». Роздивляння зображення та аудіо записів гітари та арфи. Аналіз «схожі-різні». Знайомство зі способами гри на цих інструментах (повторюючи за учителем). Розучування рухів логоритмічних вправ. Підспівування.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Порівняння «шумових» та «мелодійних» інструментів. Уявна гра на тому інструменті, аудіозапис якого звучить або зображення якого показує учитель. Розучування рухів логоритмічних вправ. Підспівування.
3. Заключна частина. Прощання.

Друге півріччя

Заняття 1-4

1. Привітання
2. Знайомство з поняттями: «гучність», «голосно», «тихо». Розучування рухів логоритмічних вправ. Знайомство з вокально-фонематичними вправами (див. Дод. № 4).
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання
2. Знайомство з поняттями: «ритм», «сильна доля», «слабка доля». Розучування рухів логоритмічних вправ. Закріплення вокально-фонематичних вправ (див. Дод. № 4)
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Знайомство з поняттями: «тривалість», «ціла», «половинка», «чверть» («боум», «бом», «тік-так»). Опанування простими ритмами: (боум),
П І (тік-так, бом) І П (бом, тік-так) ПП (тік-так, тік-так)І І(бом, бом);
Розучування рухів логоритмічних вправ. Вокально-фонематичні вправи із заданим ритмом (Дод. № 4 та №5).
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Знайомство з поняттями: «темп», «швидко», «повільно», «помірно». Танці та гра на інструментах відповідно до музики або показу карток учителем. Співи простих пісень з текстом на чотири рядки і діапазоном «терція-квінта».
3. Заключна частина. Прощання.

3-й рік навчання

Кількість годин	Зміст корекційно-розвиткової програми	Орієнтовні досягнення	
		Мінімум	Бажаний результат
16 (18) годин	Ознайомлення з музично-дидактичними іграми, засвоєння правил ігор, надання навичок використання реквізитів для музично-дидактичних ігор (хустинка, м'ячик, обруч, стрічки, прапорці, картки з зображеннями тварин, що «вміють говорити» - видобувати звуки). Продовження роботи з піснями на чотири-вісім рядків з чітким знайомим ритмом. Знайомство з вокально-ритмічними вправами.	Знає реквізити, необхідні для музично-дидактичних ігор (хустинка, м'ячик, обруч, стрічечки) та намагається використовувати, наслідуючи вчителя чи однолітків. Знає сюжетність пісні. Розуміє початок і закінчення музичної фрази намагається попадати в ритм.	Самостійно обирає необхідний реквізит до кожної гри, використовує реквізит згідно правил гри. Дотримується послідовності музично-дидактичних ігор та їх умови. Запам'ятовує всі/деякі слова, проспівує їх вчасно, попадає в ритм та/або мелодичний малюнок.
16 (18) годин	Ігри та. вправи для розвитку мислення, мовлення (музично-ритмічні ігри, логоритмічні розспівки, вокально-ритмічні вправи).	Намагається під час гри промовляти звуки або показувати рухи: за ритмом музики, умовою гри або	Самостійно промовляє назви інструментів, ігор, реквізитів або хоча б імітує їх звучання (промовляє

	<p>Вивчення пісень-«діалогів», коли учитель починає, діти закінчують музичну фразу.</p>	<p>повторюючи за вчителем.</p> <p>Запам'ятовує сюжетність пісні, уважно слухає музичну фразу-«запитання» учителя, намагається з усіма проспівати фразу-«відповідь»</p>	<p>звуки,що фонематично схожі на потрібні слова: «бубон» - «у-н», «у-он», «он» тощо)</p> <p>Добре знає сюжетність пісні, уміє передбачати і готуватись до вступу в свою партію. Знає і відтворює її ритмічно/мелодично/фонематично.</p>
--	---	--	---

Орієнтовний алгоритм роботи для третього року навчання.

Перше півріччя.

Заняття 1-4

1. Привітання
2. Знайомство з іграми: з хустинкою та м'ячем (Дод. № 2). Співи вокально-фонематичних вправ та пісень на чотири-вісім рядків.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання
2. Знайомство з іграми: зі стрічками та прапорцями (Дод. № 2). Співи вокально-фонематичних вправ та пісень на чотири-вісім рядків.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Повторення тварин, що «вміють говорити» - видобувати звуки (Дод. № 3). Ігри у звуконаслідування. Знайомство з вокально-ритмічними вправами.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Закріплення вивчених ігор за допомогою гри «музична лотерея» (Дод. № 2). Співи пісень на чотири-вісім рядків.
3. Заключна частина. Прощання.

Друге півріччя

Заняття 1-4

1. Привітання
2. Повтор та закріплення знань про звуки мовлення. Проспівування голосних та промовляння приголосних. Знайомство з піснею-«діалогом».
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання
2. Ритмічні вправи для розспівування різних складів, їх поєднання. Розучування пісні-«діалогу». Логоритмічні вправи.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Командні ігри з розвитку мовлення та розпізнавання звуків мовлення на письмі. Логоритмічні вправи. Розучування пісні-«діалогу» між командами.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Проспівування слів, відповідно вивчених раніше ритмічних малюнків П І (апельсин, абрикос) І П (сонечко, пташечка) ПП (антилопа, перукарня) І І (батон, вікно) (див. Дод. № 4)
3. Заключна частина. Прощання.

4-й рік навчання

Кількість годин	Зміст корекційно-розвиткової програми	Орієнтовні досягнення	
		Мінімум	Бажаний результат
16 (18) Годин	Ознайомлення з основними емоційними станами: злість, страх, радість, смуток, цікавість, нудьга, ніжність, грубість тощо. Ознайомлення з характерними проявами їх в музиці (за В.Петрушиним) та вираженням мімікою, жестами та інтонаціями (за М.Чистяковою)	Розрізняє контрастні емоції (радість – смуток, злість – страх) та їх прояви: на картинках, в музиці або на обличчі однолітків та вчителя.	Знає всі основні емоційні стани, може показати жестами та мімікою, як вони виражаються, відгадує, які настрої показує вчитель, може за вимогою вчителя чи умовами гри (музики) продемонструвати або показати картинку з

			зображенням настрою.
16 (18) годин	Ознайомлення з безпечними та соціально адекватними засобами вираження власних емоцій а процесі музично-розвиваючих занять (танець, гра з м'ячем під музику, співи, гра на інструментах).	Вміє розрізняти і виражати свої емоції за допомогою характерних персонажів (наприклад, «злий» як «вовк», «злякався» як «зайчик» тощо). Якщо не промовляє, то може показати жестами або на картинці свій настрій.	Вміє розрізняти і виражати свої настрої диференційовано (в танці, емоційному співі, грі з реквізитом). Може показати казковий персонаж згідно музичної характеристики, що звучить («злий зайчик», «наляканий вовк», «лінивий кіт» тощо)

Орієнтовний алгоритм роботи для четвертого року навчання.

Перше півріччя.

Заняття 1-4

1. Привітання
2. Знайомство з емоціями «радість» «смуток». Слухання прикладів контрастної музики, характеристика за допомогою карток (див. Дод. № 7) чи усно. Співи різнохарактерних пісень із мультфільмів або пісень казкових персонажів (див. Дод. № 6)
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання
2. Знайомство з емоціями «злість» «страх». Слухання прикладів контрастної музики, характеристика за допомогою карток (див. Дод. № 7) чи усно. Співи різнохарактерних пісень із мультфільмів або пісень казкових персонажів (див. Дод. № 6)
3. Заклучна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Знайомство з емоціями «цікавість» «нудьга». Слухання прикладів контрастної музики, характеристика за допомогою карток чи усно. Співи різнохарактерних пісень із мультфільмів або пісень казкових персонажів
3. Заклучна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Знайомство з емоціями «ніжність» «грубість». Слухання прикладів контрастної музики, характеристика за допомогою карток чи усно. Співі різнохарактерних пісень із мультфільмів або пісень казкових персонажів
3. Заключна частина. Прощання.

Друге півріччя

Заняття 1-4

1. Привітання
2. Повтор та закріплення знань про емоції. Слухання та характеризування музики. Прояви емоцій в танці.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 5-8

1. Привітання
2. Повтор та закріплення знань про емоції. Слухання та характеризування музики. Прояви емоцій інтонацією – музичною та мовною.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 9-12

1. Привітання
2. Повтор та закріплення знань про емоції. Слухання та характеризування музики. Прояви емоцій в музикомалюванні.
3. Заключна частина. Прощання.

Заняття 13-16

1. Привітання
2. Повтор та закріплення знань про емоції. Розмірковування про свої емоції та виявлення варіантів їх вираження.
3. Заключна частина. Прощання.

Ігри для привітання

«У КОЛО» - коли музика звучить голосно, діти піднімають руки, плещуть у долоні або качають ними. Коли музика тиха - беруться за руки і стають в коло водити хоровод. Гра розвиває комунікативні навички, тактильні відчуття, слух, увагу.

«ВІТЕРЕЦЬ ТАНЦЮЄ» - необхідна легка косинка або шифоновий шарфик: він буде «вітерцем». Діти сідають або стають у коло. Починає звучати музика. Ведучий (спочатку - педагог) ходить (танцює) всередині кола, граючи з косинкою, і ПЕРЕДАЄ її одному з дітей. Той бере і теж танцює, потім віддає наступного, а сам сідає на своє місце. Так повторюється з усіма учасниками.

«ВІТЕРЕЦЬ БАВИТЬСЯ» Діти сідають або стають у коло. Починає звучати музика. Водящий (спочатку - педагог) ходить (танцює) всередині кола, граючи з косинкою, і НАКРИВАЄ нею одного з дітей. Потрібно, щоб дитина сама стягнув її і взяв у руки. Потім він танцює і накидає наступного дитині, а сам сідає на своє місце. Так повторюється з усіма учасниками.

«ПЕРЕКИНЬ ВІТЕРЕЦЬ». Діти сідають парами навпроти один одного. Педагог віддає косинку першій парі. Під музику вони перекидають її один одному три-чотири рази, потім передають наступній парі.

«ДЖЕРЕЛЬЦЕ» діти стають парами один за одним, піднімаючи руки аркою. Під музику перша пара проходить крізь «коридор» рук і стає так само, піднімаючи руки. Важливо, щоб всі терпляче чекали, доки прийде їх черга.

«ХОРОВОД» - це досить вдалий початок і завершення заняття. Всі беруться за руки і йдуть хороводом. В першому періоді всі йдуть за годинниковою стрілкою. В кінці періоду зупиняються обличчям в коло. На другому періоді сходяться в центр кола, тягнуться кулачками до центру та розходяться, розширюючи коло якомога ширше, потім знову сходяться і розходяться – до закінчення другого періоду. В кінці зупиняються. На початку третього періоду – крокують в зворотному напрямку і по закінченні музики плескають в долоні. Можна додати ритуальну фразу: «Доброго ранку» чи «ДО побачення».

Основна частина.

«ОРКЕСТР» – діти отримують музичні інструменти і грають під час звучання музики. Коли музика замовкає - діти припиняють грати.
Гра розвиває увагу, слух, координацію рухів.

«ІЗ ЗАКРИТИМИ ОЧИМА» - обирається один із інструментів, які потрібно знайти. Одному учаснику зав'язуються очі і пропонується знайти саме цей інструмент, і відгадати, у кого він.

«ТИХО – ГОЛОСНО» - Музика звучить то голосно, то тихо, а діти слухають і піднімають картки з визначеннями «голосно» і «тихо». На цьому етапі відбувається знайомство з поняттям «музична динаміка» і двома простими динамічними відтінками - *forte* і *piano*.

Варіант2. Діти тримають в руках музичні інструменти і грають відповідно до темпу музики.

«ШВИДКО - ПОВІЛЬНО» - діти отримують музичні інструменти і їм пропонується гратися з музикою «в злагоді», тобто якщо вона швидка, то грати швидко, якщо повільна - то грати повільно.

Гра розвиває координацію, слух, розуміння фрази. Діти засвоюють поняття «темп» і найпростіші його позначення - *allegro* і *andante*.

«ПЕРЕДАЙ ПО КОЛУ» - діти вибрали по інструменту.

Педагог ділить їх на пари і каже, що в паузі вони повинні передати інструмент сусіду справа і взяти інструмент у сусіда зліва. Музика складається з декількох однакових мотивів, розділених паузою.

«З КИМ ПОМІНЯТИСЬ?»

Умови як і в попередній грі, але в паузі дітям самостійно потрібно відшукати, з ким помінятися.

«ПО ЧЕРЗІ» - діти отримують музичні інструменти. Педагог розповідає, що слово «концерт» в перекладі означає «змагання» і пропонує змагатися у виконанні. Для цього всі уважно слухають музику і грають разом, а коли педагог говорить: «Грає ... (ім'я учасника)», - то грає тільки той учасник, а решта уважно слухають.

Музика записана у формі рондо, тобто повторюється мотив - рефрен, - грають всі разом (починається «концерт» з рефрену), а неповторювані - епізоди, - грають відповідно до інструкцій.

«ДЕНЬ - НІЧ» коли звучить спокійна, ласкава музика, діти "сплять" або ходять навшпиньки. Коли звучить грайлива, швидка музика - рухаються вільно, весело.

Гра розвиває координацію рухів, вчить спілкуванню один з одним. Можна ускладнити, якщо запропонувати: "Діти, як ви думаєте, як себе ведуть вночі ... (кішка, собака, пташка і т.д.) А як вони поводяться вдень?"

«ПАРОВОЗИК» – діти встають один за іншим, кладуть руки на плечі тому, хто стоїть попереду. Музика починається повільно, потім прискорюється, потім звучить швидко, сповільнюється і закінчується. Все коментує вчитель, а діти розігрують відповідно коментаря: "Поїзд відходить від вокзалу, набирає швидкість, їдемо швидко, прибуває на новий вокзал, де змінюється паровоз. (Дитина, яка була першою, віддає кермо тій, яка стоїть за ним, а сама відходить у хвіст) "

Гра розвиває координацію рухів в команді, почуття партнера, комунікативні навички, увагу і уяву.

«СЮРПРИЗ»– вчитель показує дітям яскраву картинку, на ній - зображення тварини, яка «Вміє говорити», тобто видобувати звуки (кішка, собака, корова, курка ...) або предмет (годинник, дзвіночок, телефон ...) і задає завдання: "Які ми чуємо звуки, коли (...) в гарному настрої? Коли дуже радий? Коли злий? Коли йому сумно? Як би він заспівав пісню? "

Гра розвиває комунікативні навички, уяву, слух, голосовий апарат, емоційність.

«БАРАБАНЩИКИ» - звучить мелодія, під яку діти марширують, зображуючи барабанщиків: браво, чітко, бадьоро. Наступний фрагмент - вони беруть уявні барабани і б'ють в них паличками. Нарешті, коли звучить плавна музика, «йдуть спати»: на носочках йдуть до свого місця, сідають і кладуть під щоку складені долоньки

«ТАНЦЮЙ ЗІ СТРІЧКОЮ» - діти сидять або стоять у колі. Музика складається з двох мотивів, що чергуються.

Педагог дає стрічку двом дітям і ті по черзі танцюють з ними, між мотивами передаючи стрічки далі.

«ДВІ СТРІЧКИ» Педагог тримає дві гімнастичні стрічки. Звучить музика. Педагог починає грати стрічкою, поки не закінчиться мотив, потім передає одному з дітей. Той чекає наступного мотиву і грає стрічкою до його закінчення, потім передає наступному учаснику, Новий мотив - знову учасник грає і передає свою стрічку іншому.

«ДРАКОН» - діти сидять або стоять в кімнаті.

Варіант 1. Педагог вибирає (пропонує) кому-небудь стати «головою дракона». Починає звучати музика. «Голова дракона» йде по кімнаті і бере за руку наступного учасника. Йдуть по кімнаті удвох і вже другий учасник бере когось за руку. У процесі звучання складається «хвіст дракона». Коли музика замовкає, «дракон» «присідає відпочити» - всі учасники зупиняються і сідають навпочіпки. Коли музика починає звучати, встають і йдуть далі. Самий останній фрагмент - мелодія звучить у високому регістрі, - «дракон» «відлітає»: діти розчіплюють руки, стають навшипіньки і махають долоньками.

Варіант 2. Все те ж, тільки під час паузи вибирається нова «голова дракона» і заново складається «хвіст».

«НЕМА МУЗИКИ» - Діти стоять або сидять в кімнаті.

Варіант 1. Звучить музика, під час якої вони танцюють, ходять, рухаються. Коли музика замовкає, треба замерти і не ворухитися. Почати рух можна лише з новим мотивом.

Варіант 2. Діти запам'ятовують місце, де вони стояли або сиділи, і під час паузи повинні встигнути повернутися на своє місце і сказати «Ні музики», але не раніше, ніж виявляться на своєму місці.

«ВСІ ЗАВМЕРЛИ» У паузі педагог показує яку-небудь позу, яку потрібно повторити і стояти так до нового мотиву. Педагог також може говорити: «Завмираємо, як ...» - і називати ім'я одного з учасників, позу якого всі повинні повторити.

«МУРАШКИ НА ПРОГУЛЯНЦІ» - музика складається з двох мотивів: «сонячного» і «дощового».

Варіант 1. Діти гуляють під «сонячну» музику, збираючись за руки в хоровод. Як тільки звучить «дощова» музика, все присідають і роблять руками над головою «будиночок».

Варіант 2. Під «сонячну» всі ходять і танцюють, як хочеться, під «дощову» потрібно встигнути повернутися на своє місце і зробити «будиночок».

«РІЗНІ» - звучить різнохарактерна музика з невеликими паузами між мотивами. Потрібно швидко перебудуватися і ходити (бігати, стрибати, гоїдатися і т.д.) згідно нового характеру. Приблизно так: «Стрибаємо, як слоник. А тепер - як білочка ». Порівняння можна будь-які, які підходять під музику.

«ВЕДМЕДИК» - ходить, широко розставивши ноги, похитуючись з боку на бік, збирає лапами малину, високо їх піднімаючи і повільно опускаючи, потім бере кошик і несе в барліг

«ЗАЙЧИКИ» - весело стрибають по галявині, ворухать вухами, передніми лапами,.

«ВОВК ТА ЗАЙЧИКИ» - зайчики стрибають на галявині, доки звучить музика. Коли вона замовкає, це означає, що «прийшов вовк», потрібно присісти і закрити обличчя долонями, «сховатися».

Так само можна підібрати характерні виразні рухи і музику для кожного персонажу:

«ЛИСИЧКА»

«ПТАШКА»

«КИЦЬКА»

«КОНЯЧКА»

«ВОВК»

тощо.

«МУЗИЧНА ЛОТЕРЕЯ» - для закріплення вивченого матеріалу: потрібні картки з назвами ігор, які діти витягають з коробочки і показують, що саме відбувається під час цієї гри.

Тварини, що «вміють говорити»

<i>Качечка</i>	<i>кря-кря</i>
<i>Гусочка</i>	<i>га-га-га</i>
<i>Гава</i>	<i>кар-кар</i>
<i>Кізочка</i>	<i>ме-е-е</i>
<i>Корівка</i>	<i>му-у-у</i>
<i>Кішечка</i>	<i>мяу</i>
<i>Собачка</i>	<i>гав-гав</i>
<i>Конячка</i>	<i>і-го-го</i>
<i>Жабка</i>	<i>ква-ква</i>
<i>Віслик</i>	<i>іа</i>
<i>Півник</i>	<i>кукуріку</i>
<i>Бджілка</i>	<i>жу-жу-жу</i>
<i>Свинка</i>	<i>хрю-хрю</i>
<i>Слоник</i>	<i>ту-у-у</i>
<i>Тигр</i>	<i>Р-р-р</i>
<i>Сова</i>	<i>у-гу</i>

Вокально-фонематичні вправи

Тварина, що «вміє говорити»	П І	І П	ПП	І І
Качечка	Кря-кря-кря		Кря-кря, кря-кря	Кря-кря
Гусочка	га-га-га		га-га, га-га	га-га
Гава	кар-кар-кар		кар-кар, кар-кар	кар-кар
Кізочка				ме-е-е, ме-е
Корівка	му-му-му			му-му
Кішечка	мяу-мяу-мяу		мя-у-мя-у,	
Собачка	гав-гав-гав		гав-гав-гав-гав	гав-гав
Конячка		І-го-го		
Жабка	ква-ква-ква		ква-ква-ква-ква	ква-ква
Віслюк				і-а
Півник			куку-ріку	
Бджілка	жу-жу-жу		жу-жу-жу-жу	жу-жу
Свинка	хрю-хрю-хрю		хрю-хрю-хрю-хрю	хрю-хрю

Вокально-ритмічні вправи

П І	І П	П П	І І
АБАЖУР	ІГРАШКА	ПОНЕДІЛОК	БАНАН
АБРИКОС	П'ЯТНИЦЯ	ПІСЛЯЗАВТРА	БАРАН
АПЕТИТ	ТЕХНІКА	ВІДПОЧИНОК	БАРЛІГ
БАКЛАЖАН	ВЧИТЕЛЬКА	ПРЯМОКУТНИК	БАТОН
БАРАБАН	ЛАСТІВКА	СЕРЕДИНА	БДЖОЛА
БЕГЕМОТ	ВУДОЧКА	РИБОЛОВЛЯ	БІДА
БОРОВИК	БЛЮДЕЧКО	ФРИКАДЕЛЬКИ	БРЕХНЯ
ВЕРТОЛІТ	ПРОЛІСКИ	РУКОМІЙНИК	БУДЯК
ВОДОЛАЗ	ЛАМПОЧКА	ВИХОВАТЕЛЬ	ВАГОН
ВОЛЕЙБОЛ	СОНЯШНИК	СТЮАРДЕСА	ВАЗОН
ГАМАНЕЦЬ	СОНЕЧКО	МИШОЛОВКА	ВЕДМІДЬ
ГАСТРОНОМ	КВІТОЧКА	БОСОНІЖКИ	ВІЗОК
ГОРОБЕЦЬ	БУЛЬБАШКА	ЛИСТОНОША	ВОДА
ГРЕБІНЕЦЬ	ДЗЕРКАЛО	ЗАБУДОВА	ГАРНІР
ДЖЕНТЛЬМЕН	БЕРЕЗЕНЬ	ЗАБОРОНА	ГАЧОК
ДЖЕРЕЛО	ГУСЕНЯ	КОНЮШИНА	ГНІЗДО
ДІТВОРА	КЛАВІША	ПОЛУНИЦЯ	ГОРА
ДОБРОТА	ГОЙДАЛКА	ЕКСКАВАТОР	ГОРІХ
ЖУРАВЕЛЬ	СІВАЛКА	ЕСКАЛАТОР	ГУБА
ЗООПАРК	ПОМОРОЗЬ	М'ЯСОРУБКА	ДИМАР
КАБАЧОК	МИЛЬНИЦЯ	КУКУРУДЗА	ДУПЛО
КАМБАЛА	СТАНЦІЯ	ОГОРОЖА	ДУША
КАРУСЕЛЬ	ФАРТУШОК	ГОДІВНИЦЯ	ЖУРНАЛ
КІПАРИС	ЧИТАНКА	ХОЛОДИЛЬНИК	ЖУЧОК
КОВБАСА	ТІСТЕЧКО	ХРИЗАНТЕМА	КАЖАН

КОВЗАНИ	ЩУПАЛЬЦЯ	РУКАВИЦЯ	КАНАЛ
КОЛЕСО	ПОЛИЦЯ	ПАЛЯНИЦЯ	КАЧАН
КОМІРЕЦЬ	ВАЛЯНОК	ОСЕЛЕДЕЦЬ	КЕФІР
КОСМОНАВТ	ХЛІБНИЦЯ	ЖУРАВЛИНА	КОЖУХ
КРАЄВИД	РЯЖАНКА	ЧОРНОБРИВЕЦЬ	КОЗА
КРОКОДИЛ	ТРИЩИНА	ПІДБЕРЕЗНИК	КОМАР
ЛИСЕНЯ	ПРИЗВИЩЕ	ЧЕРЕПИЦЯ	КОМІР
ЛИСТОПАД	КОВЗАНКА	ЕТАЖЕРКА	КОСА
ЛІСОВИК			
МАСЛЮКИ			
МЕДОВИК			
МОЛОТОК			

Пісні до емоцій

Ніжність - «Куда ты, тропинка, меня завела» из м/ф «Бременские музыканты»

Грубість - «Мы терпеть не можем кошек» из м/ф «Приключени кота Леопольда»

Злість - «Месть кота Леопольда» из м/ф «Приключени кота Леопольда»

Страх - «Баю-баюшки, баю» из м/ф «Бременские музыканты»

Цікавість - «Каждый маленький ребёнок» из м/ф «Обезьянки, вперед!»

Нудьга - «Я - водяной» из м/ф «Летучий корабль»

Радість – «И я того же мнения» из м/ф «Приключения Винни Пуха»

Смуток - «Песня волшебника Гудвина (Так устроен мир, что тоскуем мы)» из м/ф «Волшебник Изумрудного города»

СУМНА журлива, занепокоєна, жалібна, щімка, засмучена, пригнічена, знебарвлена, знеможена

СПОКІЙНА просвітлена, дрімотна, світла, незворушна, байдужа, злагоджена, розважлива

БАДЬОРА жвава, бравурна, сяюча, завзята, промениста, моторна, розважальна

ГЕРОЇЧНА могутня, заклична, мужня, сильна, стійка, незламна, богатирська

ЕНЕРГІЙНА стрімка, швидка, активна, нетерпляча, прудка

РЕВОЛЮЦІЙНА оптимістична, сувора, гнівна, життєрадісна, волелюбна, непохитна

ЛІРИЧНА чарівна, зворушлива, співуча, задушевна, замріяна, інтимна, сентиментальна

НІЖНА приємна, тиха м'яка, легка, трепетна, тендітна, слабка, наївна, приваблива, млосна

ПРИСТРАСНА запальна, невгамовна, нестримана, насичена, кипуча, буйна, бурхлива

ПОЕТИЧНА задумлива, мрійлива, зворушлива, скромна, благородна, духовна

РАДІСНА святкова, грайлива, весела, дзвінка, співуча, іскриста, захоплена

ВЕЛИЧНА тріумфальна, помпезна, безмежна, величальна, піднесена урочиста, вітальна

ТРАГІЧНА траурна, страшна, невтішна, скорботна, вмираюча, зловісна, згасаюча

ВОЛЬОВА рішуча, напориста, настирлива, розмашиста, незалежна, переконлива, впевнена

ГРАЦІОЗНА елегантна, витончена, делікатна, капризна, вишукана, тендітна, вередлива

ЛАСКАВА лагідна, пестлива, сердечна, тепла, мила

ЖАРТІВЛИВА грайлива, незграбна, вертлява, недоладна, пустотлива, насмішкувата, кумедна, легковажна

СХВИЛЬОВАНА збуджена, бентежна, тривожна, насторожена, неспокійна, поривчата

ТАЄМНА фантастична, космічна, ексцентрична, магічна, інтригуюча, загадкова

ГРІЗНА гнівна, розлючена, зла, тверда, владна, невпинна

ВАЖКА напружена, різка, масивна, невідступна, немилосердна

СУМНА журлива, занепокоєна, жалібна, щімка, засмучена, пригнічена, знебарвлена, знеможена

СПОКІЙНА просвітлена, дрімотна, світла, незворушна, байдужа, злагоджена, розважлива

БАДЬОРА жвава, бравурна, сяюча, завзята, промениста, моторна, розважальна

ГЕРОЇЧНА могутня, заклична, мужня, сильна, стійка, незламна, богатирська

ЕНЕРГІЙНА стрімка, швидка, активна, нетерпляча, прудка

РЕВОЛЮЦІЙНА оптимістична, сувора, гнівна, життєрадісна, волелюбна, непохитна

ЛІРИЧНА чарівна, зворушлива, співуча, задушевна, замріяна, інтимна, сентиментальна

НІЖНА приємна, тиха м'яка, легка, трепетна, тендітна, слабка, наївна, приваблива, млосна

ПРИСТРАСНА запальна, невгамовна, нестримана, насичена, кипуча, буйна, бурхлива

ПОЕТИЧНА задумлива, мрійлива, зворушлива, скромна, благородна, духовна
РАДСНА святкова, грайлива, весела, дзвінка, співуча, іскриста, захоплена
ВЕЛИЧНА тріумфальна, помпезна, безмежна, величальна, піднесена урочиста, вітальна
ТРАГІЧНА траурна, страшна, невтішна, скорботна, вмираюча, зловісна, згасаюча
ВОЛЬОВА рішуча, напориста, настирлива, розмашиста, незалежна, переконлива, впевнена
ГРАЦІОЗНА елегантна, витончена, делікатна, капризна, вишукана, тендітна, вередлива
ЛАСКАВА лагідна, пестлива, сердечна, тепла, мила
ЖАРТІВЛИВА грайлива, незграбна, вертлява, недоладна, пустотлива, насмішкувата, кумедна, легковажна
СХВИЛЬОВАНА збуджена, бентежна, тривожна, насторожена, неспокійна, поривчаста
ТАЄМНА фантастична, космічна, ексцентрична, магічна, інтригуюча, загадкова
ГРІЗНА гнівна, розлючена, зла, тверда, владна, невпинна
ВАЖКА напружена, різка, масивна, невідступна, немилосердна

П! ПЬ! П! ПЬ! П! ПЬ!
Т! ТЬ! Т! ТЬ! Т! ТЬ!
К! КЬ! К! КЬ! К! КЬ!

ПА! ПО! ПУ! ПЄ! ПІ!
ПИ! ПЕ! ПІ! ПЮ! ПЯ!

ТА! ТО! ТУ! ТЄ! ТІ!
ТИ! ТЕ! ТІ! ТЮ! ТЯ!

КА! КО! КУ! КЄ! КІ!
КИ! КЕ! КІ! КЮ! КЯ!

БА! БО! БУ! БЄ! БІ!
БИ! БЕ! БІ! БЮ! БЯ!

ЧА! ЧО! ЧУ! ЧЄ! ЧІ!
ЧИ! ЧЕ! ЧІ! ЧЮ! ЧЯ!

ДА! ДО! ДУ! ДЄ! ДІ!
ДИ! ДЕ! ДІ! ДЮ! ДЯ!

ГА! ГО! ГУ! ГЄ! ГІ!
ГИ! GE! ГІ! ГЮ! ГЯ!

ВА! ВО! ВУ! ВЄ! ВІ!
ВІ! ВЕ! ВІ! ВЮ! ВЯ!

РА! РО! РУ! РЄ! РІ!
РИ! РЕ! РІ! РЮ! РЯ!

ЦА! ЦО! ЦУ! ЦЄ! ЦІ!
ЦИ! ЦЕ! ЦІ! ЦЮ! ЦЯ!

ФА! ФО! ФУ! ФЄ! ФІ!
ФИ! ФЕ! ФІ! ФЮ! ФЯ!

БА – БА – БА – БА – БАПП!
БО – БО – БО – БО – БОПП!
БУ – БУ – БУ – БУ – БУПП!
БІ – БІ – БІ – БІ – БІПП!
БЕ – БЕ – БЕ – БЕ – БЕПП!
БИ – БИ – БИ – БИ – БИПП!

ДА – ДА – ДА – ДАТТ!

**ДО – ДО – ДО – ДОТТ!
ДУ – ДУ – ДУ – ДУТТ!
ДІ – ДІ – ДІ – ДІТТ!
ДЕ – ДЕ – ДЕ – ДЕТТ!
ДИ – ДИ – ДИ – ДИТТ!**

**ГА – ГА – ГА – ГАКК!
ГО – ГО – ГО – ГОКК!
ГУ – ГУ – ГУ – ГУКК!
ГІ – ГІ – ГІ – ГІКК!
ГЕ – ГЕ – ГЕ – ГЕКК!
ГИ – ГИ – ГИ – ГИКК!**

**ВА – ВА – ВА – ВАФФ!
ВО – ВО – ВО – ВОФФ!
ВУ – ВУ – ВУ – ВУФФ!
ВІ – ВІ – ВІ – ВІФФ!
ВЕ – ВЕ – ВЕ – ВЕФФ!
ВИ – ВИ – ВИ – ВИФФ!**